

7-83
(GİK, 24)

T.C.
BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Sayı : B 14 0 BHİ.0.00.00.02-639-107
Konu : Yazılı Soru Önergesi

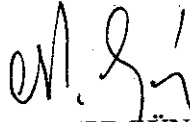
17-11-2011

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: a) 06/10/2011 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/83-24168 sayılı yazı.
b) Başbakanlığın 18/10/2011 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/610-2-83/3260 sayılı yazı.

Mersin Milletvekili Sayın Ali Rıza ÖZTÜRK'ün, Sayın Başbakanımıza yönelttiği ve Sayın Başbakanımızın da kendileri adına tarafımdan cevaplandırılmasını istediği (7/83) esas nolu yazılı soru önergesi ile ilgili cevap ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Nihat ERGÜN
Bakan

EK- Soru Önergesi Cevabı (3 sayfa)

Gereği _____ :
T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi _____ :
Başbakanlığa

MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ RIZA ÖZTÜRK'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Bilim kurulları içerisinde son özerk kurumumuz olan Türkiye Bilimler Akademisi'ne (TÜBA) hükümetin kanun hükmünde kararname ile üye atama yetkisi alması artık ülkemizde bilimsel özerklik ve özgürlükten söz edilmesini tamamen ortadan kaldırmıştır. Akla ve bilime ters olan bu KHK ile TÜBA üyelerinin sayısı önce 150'den 300'e çıkarılıyor, sonra toplam sayının üçte birini hükümet, üçte birini de YÖK atar deniyor, üçte birini atama yetkisi de TÜBA'ya veriliyor. TÜBA şeref üyelerine de seçime katılma yasağı getiriliyor.

TÜBA'daki bu yeni oluşum, dünyadaki özerk bilim akademileri geleneğine uymadığı gibi, gelişmeden haberdar olan uluslararası kurum ve kuruluşlarca kaygı veren bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.

Bilimler akademisi yalnız ve yalnızca bilimsel kıstaslarla üyelerin seçildiği ve işlerin sadece ve sadece bilimsel kıstaslara göre yürütüleceği bir kurumdur. Bu kuruma dışarıdan müdahaleye kalkmak akılla, mantıkla ve bilimle ters düşmek demektir. Bu bilgiler çerçevesinde;

Soru 1: Hükümetinizin KHK yaparak, gelişmiş ülkelerde eşi benzeri görülmeyecek şekilde akademik bir kuruluş olan TÜBA'ya üye atamasının gerekçeleri nelerdir?

Soru 2: Hükümet olarak Anayasa değişikliği içeren referandum öncesi birçok platformda 12 Eylül'den hesap soracağız derken diğer taraftan akademik bir kuruluş olan TÜBA'ya 12 Eylül'ün ürünü olan YÖK'ün üçte bir üye ataması çelişkili bir durum değil midir?

Soru 3: TÜBA'ya bu zamana kadar üye seçiminde ne gibi sakıncalar görülmüştür de hükümetiniz tarafından KHK ile üye seçimine doğrudan müdahale edilmesi gereği duyulmuştur?

Soru 4: KHK ile TÜBA'ya Bakanlar Kurulu tarafından üçte bir üye ataması yapılırken atanacak üyelerde ne gibi kriterler aranacaktır?

Soru 5: KHK ile akademik bir kuruluş olan TÜBA'ya Bakanlar Kurulu'nun üçte birine üye atamasının arkasında kadrolaşma isteği mi yatmaktadır?

Soru 6: Kamuoyuna da yansdığı gibi, ülkemizin önde gelen bilim adamlarının hükümetiniz tarafından yapılan düzenlemeye tepki olarak TÜBA'dan istifa edeceği haberlerini nasıl yorumlamaktasınız?

Soru 7: Bilim adamlarının bu düzenlemeyle TÜBA'nın bilimsel gücünün zayıflayacağı yönündeki görüşleri ülkemizin gelişmesi açısından nasıl değerlendirilebilir?

Cevap 1-2-4-5: Bilim, teknoloji ve yenilikçilik alanındaki birikim ve yeteneklerimizin ülkemizin 2023 yılı hedefleri doğrultusunda kullanılması, ülkemizin gündeminde olan büyük projelerin hayata geçmesine önemli katkılar yapacaktır. Üniversitelerde ve kamu araştırma kurumlarında yapılan Ar-Ge çalışmalarının daha çok yenilikçi ürün ve hizmetin piyasaya girmesine katkı yapması beklenmektedir. Bu çerçevede üniversite ve araştırma kurumlarımızın çağın gereklerine göre yönetilmesi, yeniden bir dinamizm yakalamaları, paydaşlarıyla sıkı işbirlikleri tesis edebilmeleri, toplumun beklenti ve ihtiyaçlarına cevap verecek mekanizmalar oluşturabilmeleri, tüm bunları da içine alacak şekilde ulusal hedeflerle uyumlu politikalar geliştirmeleri kaçınılmazdır. Bunun sağlanabilmesi için de önde gelen araştırma kurumlarımızın ve akademilerimizin yeniden yapılandırılması bir ihtiyaç olarak öne çıkmıştır.

TÜBA'ya ilişkin düzenlemede; sadece üye seçimine ilişkin hususlar değil, enstitüler kurabilmek ve o enstitülerin mali yönden desteklenmesine karar vermek gibi önemli hususlarda yer almaktadır. Hem fen bilimleri hem de sosyal bilimler alanında yeni enstitülerin kurulması ve desteklenmesi TÜBA üzerinden olabileceği için, bu yeni duruma göre Akademinin üye sayısının yeniden gözden geçirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu sebepten TÜBA'nın asli üyeleri, asosiye üyeleri ve şeref üyeleri yapılandırılmasının gözden geçirilmesi ve yeniden değerlendirilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Genel Kurula şeref üyelerinin de dahil edilmesi ve Akademi Başkanının Genel Kurul tarafından asli üyeler arasından belirlenecek üç aday arasından Başbakan tarafından atanması sağlanarak; TÜBA'nın kuruluş amaçlarının gerçekleştirilmesine katkı sağlaması amaçlanmıştır. Bu hedefler ve ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya konulan yapı sayesinde, TÜBA'yı bilim insanlarının sadece bireysel çalışma yaptıkları bir kurum değil, daha organize çalışmalar yaptıkları bir kurum olmaya doğru yönelteceği ve TÜBA'yı temel bilimler konusundaki araştırmaların aktif unsuru haline getireceği kuşkusuzdur.

Ayrıca akademik bilimin yükseköğretim içerisinde entegreolmasının önünü açmak da hedeflenmiş ve bu hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için kapsamlı bir değişikliğe gidilerek TÜBA üye kompozisyonunun da yeniden yapılandırılmasına gerek görülmüştür.

Bunun yanı sıra Çin, İtalya, Japonya ve Rusya gibi gelişmiş ülkelerin Bilim Akademileri incelendiğinde, üyelerinin seçiminde ilgili bakanlık ya da kamu gücünün etkisi görülecektir. Çin Bilimler Akademisi hükümete bağlı bir kamu kurumu niteliğindeyken, Japonya Akademisi Eğitim, Kültür, Spor, Bilim ve Teknoloji Bakanlığına bağlı bir kurumdur. Gelişmiş ülkelerin Bilim Akademilerinin, hükümetlerle organik bağlarının olduğu somut bir gerçektir. Bu gerekçeler ve bilgiler doğrultusunda, yeni düzenlemenin ideolojik bir yaklaşım içinde ele alınması mümkün değildir. Akademiye üye seçiminde dikkate alınacak ölçütler, yayın sayısı, buluş sayısı, patent sayısı türünden somut ölçütlerdir. Akademinin kendisinin, Bakanlar Kurulunun, TÜBİTAK Bilim Kurulunun ve YÖK Genel Kurulunun seçeceği bilim insanları, atanacak bilim insanının yaptığı yayın sayısı, o yayınların değeri ve o yayınların almış olduğu atıflar gibi ölçütlere bakılarak atanacaktır.

Bunun yanı sıra 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname incelendiğinde, Bakanlar Kurulunca belirlenen Asli ve Asosiye

üyeliklerin 1/1/2012 tarihinden sonra boşalması halinde, anılan kontenjanlara TÜBİTAK Bilim Kurulunca seçim yapılacağı görülecektir. TÜBA Asli ve Asosiy üyelerin TÜBİTAK Bilim Kurulu tarafından atanmaları sağlanarak, etkinliğin artırılması amaçlanmıştır. Türkiye Bilimler Akademisi üyelerinin, saygın bilim insanlarının yer aldığı TÜBİTAK Bilim Kurulu tarafından seçilmesi, 'ideolojik yaklaşım ve siyasallaşmaya zemin hazırlama' söylemlerine açık bir cevap niteliğindedir.

Bu çerçevede, yapılan değişiklikler ile TÜBA'nın üye kompozisyonunun zenginleştirilmesiyle birlikte kaynak ve imkanlarının artırılması, ülkemizin ulusal meseleleri ve dünyadaki önemli ekonomik ve politik gelişmeler ile ilgili olarak daha etkin çalışmalar yapılması planlanmıştır.

Cevap 3-7: Bilim, teknoloji ve yenilikçilik yönetişimi modern dünyada farklı modeller üzerinden yapılmaktadır. Bu modeller, sürekli değişimi ve dönüşümü hedeflemekte; performans kriterlerine bağlı bakış açıları getirerek sonuç odaklılığı ön plana çıkarmaktadır. Bu nedenle, Bilim Akademilerinin de daha pratik daha hedef odaklı modeller üzerinden çalışma yapmaları ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bilindiği gibi TÜBA'nın misyonu, ülkemizde bilimi ve bilimsel uğraşmayı benimsetmek ve dünya akademilerinin etkin bir üyesi olarak ülke biliminin dünya bilimi ile bütünleşmesine aracı olmaktır. Bu bağlamda, TÜBA'nın halihazırda hızlı sanayileşme, küreselleşme, iletişim teknolojilerinin yaygınlaşması gibi çağımızın eğilimlerini belirleyen itici unsurlara ve ülke dinamiklerine adapte olamayan içe kapanık bir yapıya dönüştüğü hepimizin malumlarıdır. Yeni yapısıyla Türkiye Bilimler Akademisi'nin dünyadaki emsallerinin ortaya koyduğu performansı yakalayacağı; enstitü kurma yetkisi sayesinde yeni roller üstleneceği kuşkusuzdur. Bu noktada, amaçlananın eskisinden daha fazla bilim insanının çok daha fazla alanda desteklenmesi olduğunu belirtmek gerekir.

Ayrıca Türkiye Bilimler Akademisi Başbakan'a bağlı, tüzel kişiliği olan özel bütçeli bir kuruluş iken, kararnamede bir değişiklik yapılarak Bakanlığa bağlı bir kuruluş haline gelmiştir. Ayrıca bu bağlılık daha önceki zamanlarda yaygın olarak Devlet Bakanlığı eliyle yürütülmüştür. Bu gerekçeler ışığında, TÜBA'nın yönetimine müdahale etmek, bilimsel çalışmaları yönlendirip şekillendirmek söz konusu değildir.

Bu düzenlemeyle; TÜBA'nın bilimsel gücünün zayıflayacağı yönündeki görüşlerin aksine, Akademinin kaynakları ve imkanlarının artırılmasıyla birlikte önü açılmış ve budeğişimle Akademiye dünyadaki emsalleri ile yarışacak imkanlar sağlanmıştır.

Cevap 6- TÜBA'nın Kanunda yazılı olan amaçları gerçekleştirebilmesi ve yeni yüklenen görevleri yapabilmesi için böylesi dinamik, zengin ve çoğulcu bir yapı kurma gerekliliği ortaya çıkmış ve bu yönde düzenleme yapılmıştır. Akademinin çoğulcu ve dinamik bir yapıya kavuşması yönünde atılan bu adımdan bir rahatsızlık duyulmaması gerektiği inancındayım.